

Sygn.akt III AUa 514/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Alicja Sołowińska (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orechwa – Zawadzka

SA Bożena Szponar – Jarocka

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 stycznia 2018 r. w B.

sprawy z odwołania I. C. (1)

przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w O.

o wysokość emerytury od 1 grudnia 2008 roku

na skutek apelacji Wojskowego Biura Emerytalnego w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 maja 2017 r. sygn. akt IV U 418/17

I. oddala apelację;

II. zasądza od Wojskowego Biura Emerytalnego w O. na rzecz I. C. (1) 175,52 (sto siedemdziesiąt pięć 52/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za II instancję.

SSA Bożena Szponar – Jarocka SSA Alicja Sołowińska SSA Barbara Orechwa – Zawadzka

Sygn.akt III AUa 514/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15.02.2017 r. znak: (...) Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego zmienił wysokość pobieranej przez odwołującego I. C. (1) emerytury wojskowej od 1.12.2016 r. r. Organ rentowy wskazał, iż podstawę faktyczną decyzji stanowiły orzeczenia Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie (wyrok z dnia 10 sierpnia 2016 r., sygn. akt SO 11/14) oraz Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 1 grudnia 2016 r., sygn. akt WA 14/16), skutkiem których odwołujący został bądź to uniewinniony, bądź postępowanie umorzono. Do wniosku o przeliczenie emerytury dołączone zostało zaświadczenie 108 Szpitala (...) z Przychodnią w E. (w którym odwołujący się pełnił zawodową służbę wojskową) o wysokości uposażenia i innych należności pieniężnych żołnierzy zawodowych do celów emerytalno-rentowych, uwzględniające skutki wymienionych wyżej orzeczeń sądowych, na gruncie przepisów ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1726, z późn. zm.).

Podwyższone świadczenie zostało wyrównane od 01.12.2016 r., a więc od miesiąca, w którym został złożony wniosek. Strona pozwana nie uwzględniła wniosku w części dotyczącej żądania wyrównania świadczenia od 01.12.2008 r. do

30.11.2016 r.. Podstawą takiego rozstrzygnięcia, w części nieuwzględniającej wniosek, był brak podstawy prawnej do jego uwzględnienia. Strona pozwana wskazała w załączniku do decyzji, na to, że „... ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych nie zawiera regulacji prawnej podobnej do tej, którą zawiera przepis art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. 2016 r. poz. 1726, z późn. zm.), która pozwalałaby, w sytuacjach w nim opisanych, na dopłatę emerytury wojskowej, z uwzględnieniem jej pełnej wysokości, od dnia w którym nastąpiło ustalenie prawa do tego świadczenia z uwzględnieniem zawieszenia połowy ostatnio otrzymanego (w ostatnim miesiącu pełnienia zawodowej służby wojskowej uposażenia wraz z dodatkami o charakterze stałym.) Jedynymi przepisami ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin mogącymi mieć zastosowanie w sprawie są przepisy art. 45. Art. 45 . ust. 3 o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych daje podstawę do odpowiedniego stosowania przepisów o wznowieniu wypłaty świadczeń w razie ponownego ustalenia prawa do świadczenia lub ich wysokości. Przy czym, jedynie w przypadku gdy wysokość świadczenia została ustalona wadliwie na skutek błędu organu emerytalnego, możliwe jest wyrównanie świadczenia, licząc od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty

Z oczywistych względów nie można przyjąć, że wypłacanie świadczenia w dotychczasowej, a więc niższej, było wynikiem błędu strony pozwanej. Prawdliwość wyliczenia wysokości świadczenia w decyzji pierwszorzazowej została zatwierdzona wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie (z dnia 2 kwietnia 2008 r. sygn. akt IV U 439/08) i Sądu Apelacyjnego w Białymstoku (z dnia 1 lipca 2008 r., sygn. akt III AUa 572/08). Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 27 października 2015 r. (sygn. akt III AUa 734/15) stwierdził, że „Przepis art. 45 ust. 2 ustawy z 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin dopuszcza przyznanie świadczenia z datą wsteczną (wyrównanie świadczenia), jednak przesłanką jego zastosowania jest błąd organu rentowego, a nadto wyrównanie to możliwe jest najwyżej za 3 lata wstecz.”

Skoro w niniejszej sprawie stronie pozwanej nie można skutecznie zarzucić błędu, jako przyczyny wypłacania emerytury wojskowej odwołującemu się w niższej wysokości, a jednocześnie brak jest innego przepisu, który dawałby podstawę do uwzględnienia żądania odwołującego się i wyrównania świadczenia od 2008 r., to zaskarżona decyzja jest prawidłowa. Jest oczywistym, że to też nie skutkiem działania (bądź zaniechania) odwołującego się ostatecznie przez długi czas wypłacana mu była emerytura wojskowa w niższej wysokości. Kwestia oceny, czy wskutek tego odwołujący się poniósł szkodę w rozumieniu przepisów Prawa cywilnego i ewentualnego jej naprawie pozostaje jednak poza przedmiotem mniejszej sprawy.

W odwołaniu od tejże decyzji I. C. (1) wniósł o jej zmianę i wyrównanie świadczenia od 01.12.2008 r. W uzasadnieniu wskazał, iż został niesłusznie aresztowany i po ponad 10 latach uniewinniony. Emerytura, którą otrzymał w świetle prawomocnych wyroków została mu niesłusznie obniżona stąd odwołanie od zaskarżonej decyzji jest konieczne.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 12 maja 2017 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że wysokość emerytury zmienił od 1 marca 2014 r. oraz oddalił odwołanie w pozostałym zakresie.

Sąd ten ustalił następujący stan faktyczny.

Decyzją z dnia 17.01.2008 r. przyznano ubezpieczonemu I. C. (1) emeryturę w wysokości 3 964,38 zł. Z uwagi na wszczęcie - przed wydaniem przedmiotowej decyzji - wobec niego postępowania karnego oraz zastosowania tymczasowego aresztowania, w oparciu o art. 92 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. Nr 179, poz. 1750 ze zm. powoływanej dalej jako ustawa o służbie wojskowej) zawieszono mu od najbliższego terminu płatności połowę uposażenia zasadniczego oraz dodatki o charakterze stałym. W konsekwencji podstawę wymiaru emerytury wypłacanej ubezpieczonemu stanowiło uposażenie należne w ostatnim miesiącu pełnienia zawodowej służby wojskowej tj. w/w pomniejszone uposażenie.

Wyrokami Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie (wyrok z dnia 10 sierpnia 2016 r., sygn. akt So 11/14) oraz Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 1 grudnia 2016 r., sygn. akt WA 14/16), I. C. (1) został uniewinniony od zarzucanych mu czynów.

W oparciu o art. 92 ust. 2 ustawy o służbie wojskowej zgodnie z którym „ w razie uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu żołnierz zawodowy otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz zawieszono należności pieniężne, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, od dnia, w którym uposażenie stały się wymagalne, choćby uniewinnienie nastąpiło po zwolnieniu żołnierza z zawodowej służby wojskowej „, odwołujący otrzymał zawieszoną część uposażenia należną od dnia jej zawieszenia do dnia zwolnienia ze służby wojskowej.

Zaskarżoną decyzją organ emerytalny zmienił wysokość należnej ubezpieczonemu emerytury jednak od dnia 01.12.2016 r. (od dnia złożenia wniosku o przeliczeniu emerytury) wyliczonej od pełnego (z uwagi wyrównanie zawieszono uposażenia) uposażenia należnego w ostatnim miesiącu pełnienia służby wojskowej. Organ emerytalny wskazał, iż nieprawidłowe wyliczenie emerytury nie było następstwem jego działań lecz zachowania organów ścigania sąąd nie ma podstaw do wyrównania świadczenia za okres wsteczny – 3 letni.

Sąd I instancji powołał się na przepis art. 45 ust 2 i 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, zgodnie z którym jeżeli zaniżona wypłata świadczenia emerytalnego była następstwem błędu organu emerytalnego, wyższe świadczenie wypłaca się poczynając od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o podwyższenie świadczenia , jednak za okres nie dłuższy niż trzy lata wstecz, licząc od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o jego podwyższenie. Zwrócił też uwagę, iż identyczną regulację zawiera art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej ustawa o emeryturach i rentach) regulująca wypłatę emerytur z powszechnego systemu. W związku z tym powołał się na judykaturę Sądu Najwyższego która przyjmuje, że zawarte w art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej określenie „błąd organu rentowego” należy rozumieć szeroko, zgodnie z tzw. obiektywną błędnością decyzji (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1995 r., II UZP 28/94, OSNAPiUS 1995 nr 19, poz. 242). Obejmuje on sytuacje, w których organ rentowy miał podstawy do przyznania świadczenia, lecz z przyczyn leżących po jego stronie tego nie uczynił. Za takie przyczyny można uznać wszelkie zaniechania tego organu, każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego czy jest ona skutkiem zaniechania, pomyłki, celowego działania organu rentowego, czy też rezultatem niewłaściwych działań pracodawców albo wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 lutego 2002 r., II UKN 116/01, OSNP 2003 nr 24, poz. 599; z dnia 17 marca 2011 r., I UK 332/10, z dnia 4 grudnia 2012 r., II UK 130/12, OSNP 2013 nr 21-22, poz. 258, a także uzasadnienia uchwał Sądu Najwyższego: z dnia 28 czerwca 2005 r., III UZP 1/05, OSNP 2005 nr 24, poz. 395 i z dnia 15 lutego 2006 r., II UZP 16/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 244).

Przy tak pojemnej formule i interpretacji pojęcia błędu organu Sąd Okręgowy uznał, iż w następstwie – jak się później okazało – nieprawidłowo wyliczonej przez pracodawcę wysokości uposażenia (k.25 akt emerytalnych) przyznano ubezpieczonemu świadczenie w zaniżonej wysokości (k. 30 akt rentowych). Prawidłowe zaś podanie wysokości uposażenia (k. 214 akt rentowych) skutkowałoby przyznaniem emerytury w prawidłowej wysokości (k. 216 akt rentowych). W świetle orzeczenia Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie (wyrok z dnia 10 sierpnia 2016 r., sygn. akt So 11/14) oraz Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 1 grudnia 2016 r., sygn. akt WA 14/16) oraz zastosowania normy z art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych zaświadczenie pracodawcy stanowiące podstawę wyliczenia emerytury było oczywiście błędne. Tak samo jak organ rentowy nie ma wpływu na stosowanie przez ustawodawcę wadliwej techniki legislacyjnej, na konstruowanie niejednoznacznych przepisów bądź na zmianę sądowej linii orzeczniczej czy na błędy pracodawców tak samo nie ma wpływu na przyczyny wystawienia – jak się później okazało – wadliwego zaświadczenia o zarobkach stanowiących podstawę wyliczenia ubezpieczonemu świadczenia emerytalnego. Okoliczności te przy przyjęciu teorii – obiektywnego błędu organu rentowego – nie zwalniają go z obowiązku wyrównania świadczenia za okres 3 lata wstecz licząc od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o zmianę wysokości świadczenia (art. 45 ust 2 i 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach).

Mając na uwadze powyższe Sąd w oparciu o powołane przepisy orzekł jak w sentencji wyroku. Z uwagi na brak normy prawnej, która pozwalałaby na wyrównanie zaniżonego świadczenia emerytalnego za okres dłuższy niż 3

lata poprzedzające miesiąc złożenia wniosku o podwyższenia świadczenia w pozostałym zakresie należało oddalić odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku złożyło Wojskowe Biuro Emerytalne.

Skarżący zarzucał naruszenie prawa materialnego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie (błąd w subsumcji) polegające na przyjęciu, że ustalony w sprawie stan faktyczny odpowiada hipotezom norm prawnych zawartych w przepisach:

a) art. 45 ust. 2 i 3 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz.1037 z późn. zm.);

b) art 133 ust.1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 887 z późn. zm.)

oraz ustalenia wskutek tego, że odwołujący się spełnia przesłanki do wyrównania emerytury wojskowej z uwzględnieniem nowej wysokości za okres 3 lat wstecz licząc od miesiąca w którym zgłoszono wniosek o zmianę wysokości tego świadczenia, tj. od 1 marca 2014 r.

Wskazując na powyższy zarzut Wojskowe Biuro Emerytalne wносиło o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania oraz zasądzenie od odwołującego na rzecz pozwanego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

W pierwszej kolejności zauważyć wypada, że chociaż skarżący w apelacji zaskarżył wyrok w całości, to w istocie ten środek odnosi się wyłącznie do rozstrzygnięcia Sądu I instancji zawartego w punkcie I. Wynika to wprost z zarzutów skierowanych przeciwko wyrokowi jak i wniosku o zmianę wyroku i oddalenie odwołania. W punkcie II wyroku Sąd I instancji oddalił bowiem odwołanie.

Przechodząc natomiast do meritum podkreślić należy, iż stan faktyczny sprawy był bezsporny i został prawidłowo ustalony przez Sąd I instancji. Przypomnieć jednie wypada, że do ustalenia przyznanej wnioskodawcy w 2008 r. emerytury Wojskowy Organ Emerytalny przyjął jako podstawę jej wymiaru połowę uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o stałym charakterze należnego w ostatnim miesiącu pełnienia zawodowej służby wojskowej. Zawieszenie w połowie uposażenia wnioskodawcy było konsekwencją wszczęcia wobec niego postępowania karnego i tymczasowego aresztowania. Podstawą zawieszenia uposażenia był przepis art.92 ust.1 ustawy z 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

Wyrokami Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie z 10 sierpnia 2016 r. sygn.. SO 11/14 oraz Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2016 r. sygn. WA 14/16 I. C. (2) został uniewinniony od popełnienia zarzucanych czynów (w części postępowanie zostało umorzone). W związku z prawomocnym wyrokiem uniewinniającym, na podstawie art. 92 ust.2 cytowanej wyżej ustawy wnioskodawcy wypłacono zawieszoną część uposażenia należną od dnia zawieszenia do dnia zwolnienia ze służby wojskowej. Na tej podstawie we wniosku z dnia 23 grudnia 2016 r. I. C. (1) zwrócił się do organu emerytalnego o ustalenie emerytury od kwoty pełnego uposażenia składając jednocześnie zaświadczenie o wysokości tego uposażenia.

Zaskarżoną w rozpoznawanej sprawie decyzją z 15 lutego 2017 r. organ emerytalny uwzględnił wniosek i ustalił nową wysokość świadczenia należnego wnioskodawcy jednakże przeliczenia dokonał od 1 grudnia 2016 r. tj. od miesiąca złożenia wniosku. Nie uwzględnił natomiast żądania przeliczenia emerytury od 1 grudnia 2008 r. do 30 listopada 2016 r. argumentując to brakiem podstawy prawnej. Wojskowe Biuro Emerytalne utrzymywało, że z mocy art. 45

ust. 2 i 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin wyrównanie emerytury za okres poprzedzający miesiąc złożenia wniosku byłoby możliwe jedynie w przypadku błędu organu rentowego i tylko za okres nie dłuższy niż 3 lata.

W tak ustalonym bezspornym stanie faktycznym sprawy spór dotyczył wyłącznie tego za jaki okres możliwe jest wyrównanie emerytury wnioskodawcy do wysokości uwzględniającej pełną kwotę uposażenia.

Zgodzić się należy ze stanowiskiem organu emerytalnego, że o ile w ustawie z 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych przepis art.92 ust.2 przewiduje wypłatę zawieszoną część uposażenia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, od dnia, w którym uposażenie stało się wymagalne w razie umorzenia postępowania karnego albo uniewinnienia prawomocnym wyrokiem z sądu o tyle takiej możliwości w zakresie wypłaty emerytury nie przewidują przepisy ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin. Ustawa ta dopuszcza jedynie możliwość wznowienia wypłaty emerytury lub jej wysokości od miesiąca złożenia wniosku o ponowne ustalenie prawa lub wysokości świadczenia i tylko w przypadku błędu organu rentowego możliwa jest wypłata świadczenia za okres nie dłuższy niż trzy lata wstecz licząc od miesiąca w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano decyzję z urzędu (art.45 ust.2 i 3 ustawy). Oznacza to, że fakt wypłacenia wnioskodawcy pełnego uposażenia za cały okres zawieszenia nie uprawnia do wyrównania emerytury liczonej od tego uposażenia od 1 grudnia 2008 r. Sąd Apelacyjny nie podziela zarzutu skarżącego naruszenia przez Sąd I instancji art. 45 ust. 2 i 3 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin poprzez przyjęcie błędu organu rentowego i w konsekwencji przyznanie wnioskodawcy wyrównania emerytury za okres 3 lat. Słusznie Sąd Okręgowy odwołał się do przypisu art.133 ust.1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego interpretacji pojęcia :”błąd organu rentowego”. W świetle przywołanych przez sąd orzeczeń jasne jest, że przez błąd organu rentowego należy rozumieć każdą obiektywną wadliwość decyzji bez względu na to czy jest ona skutkiem zaniedbania pomyłki, celowego działania organu lub pracodawcy albo wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności przepisów. Odnosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, iż wobec prawomocnych orzeczeń Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie z 10 sierpnia 2016 r. oraz Sądu Najwyższego z 1 grudnia 2016 r. zaświadczenie o wysokości uposażenia wnioskodawcy stwierdzające jego wysokość po zawieszeniu, które było podstawą wyliczenia emerytury było błędne. Wadliwe w konsekwencji zaświadczenie o zarobkach odwołującego się stanowi o obiektywnej błędności decyzji organu emerytalnego. To z kolei uzasadnia twierdzenie, iż organ emerytalny jest zobowiązany do wyrównania świadczenia za okres 3 lat licząc od miesiąca w którym zgłoszono wniosek o przeliczenie emerytury.

Końcowo Sąd Apelacyjny zauważa, iż Sąd I instancji błędnie ustalił okres 3 lat o którym mowa wyżej. Wniosek o przeliczenie emerytury z uwzględnieniem pełnej kwoty uposażenia I. C. (1) złożył w grudniu 2016 r. a zatem okres 3 lat wstecz obejmuje datę 1 grudnia 2013 r. a nie jak przyjął Sąd 1 marca 2014 r. Z uwagi na to, że apelację złożył wyłącznie organ emerytalny, Sąd Apelacyjny nie miał podstaw do zmiany wyroku w tej części, gdyż w przeciwnym razie pogorszyłby sytuację skarżącego.

Z tych przyczyn na mocy art. 385 kpc apelacja jako nieuzasadniona podlegała oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd Apelacyjny orzekł na mocy art.98 kpc zasądzając na rzecz I. C. (1) zwrot kosztów związanych ze stawiennictwem na rozprawę w dniu 24 stycznia 2018 r. w wysokości 175,52 zł. Na kwotę tych kosztów składa się dojazd samochodem na rozprawę z miejsca zamieszkania (E.) do siedziby sądu (odległość w obie strony 210 km) przyjmując stawkę za jeden kilometr – 0,8358 zł. – zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 25 marca 2002 r.-

SSA Bożena Szponar – Jarocka SSA Alicja Sołowińska SSA Barbara Orechwa - Zawadzka